

Nr 48.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tjänstårsberäkning för professorn J. R. Kjellén med avseende å hans rätt till ålderstillägg; given Stockholms slott den 20 januari 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att medgiva,

att professorn vid universitetet i Uppsala Johan Rudolf Kjellén må för åtnjutande av ålderstillägg, att tidigast från och med år 1918 till honom utgå, tillgodoräkna sig erforderlig del av sin föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden: HASSELROT,
 VON SYDOW,
 friherre BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Westman yttrade härefter:

Ang. tjänstårs-
beräkning för
professorn J.
R. Kjellén
med avseende
å hans rätt
till ålders-
tillägg.

I en till Kungl. Maj:t ingiven ansökning har professorn i vältalighet och statskunskap vid universitetet i Uppsala Johan Rudolf Kjellén gjort framställning om rätt att för åtnjutande av ålderstillägg å den med befattningen förenade lönen tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola, och har Kjellén i sådant avseende anfört:

Enligt ansökningen bifogat tjänstgöringsbetyg hade Kjellén den 19 november 1901 av Göteborgs högskolas styrelse utsetts till professor i statskunskap med statistik, vilket val den 16 december 1901 erhållit Kungl. Maj:ts stadfästelse. Kjellén hade sedermera i nämnda befattning tjänstgjort vid högskolan intill vårterminen 1916, då han den 18 februari efter underdånig anmälan av vederbörande patronus av Kungl. Maj:t utnämnts till innehavare av skytteanska professuren i vältalighet och statskunskap vid Uppsala universitet. Visserligen avginge en del av tjänstgöringstiden vid högskolan på grund av beviljade ledigheter; men, som tjänstgöringsbetyget visade, hade ledigheten väsentligen åtnjutits för fullgörande av riksdagsmannaupdrag, och enligt nådig kun-

görelse den 13 juni 1908 jämställdes i detta fall tjänstgöring i »offentligt uppdrag» med bestridande av egen tjänst. För övrigt vore tjänstetiden, även om ledigheterna avdroges, mer än tillräcklig för att uppfylla det mått, som erfordrades för att komma i åtnjutande av ålderstillägg.

På grund härav och då statsmakternas beslut år 1916 i ett ärende angående ålderstillägg åt professorn L. V. A. Stavenow syntes i alla avseenden lända till ett prejudikat härutinnan, anhölle Kjellén om utverkande hos riksdagen, att Kjellén måtte för åtnjutande av ålderstillägg i sin tjänst vid Uppsala universitet, att tidigast från och med år 1917 utgå, tillgodoräkna sig erforderlig del av sin föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola.

Jag bör här erinra, att avlöningen till professor vid någotdera av statsuniversiteterna eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet i regel utgår med 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer ett ålderstillägg å 600 kronor.

Det vid Kjelléns ansökning fogade, den 24 mars 1916 utfärdade tjänstgöringsbetyget utvisade, att Kjellén, som vitsordats för utmärkt skicklighet och berömvärd nit, under sin professorstid vid Göteborgs högskola, utgörande omkring 14 år och 3 månader, åtnjutit tjänstledighet dels för vetenskapligt arbete 3 månader, dels för vetenskapliga studieresor omkring 2 månader, dels ock för fullgörande av riksdagsmannauppgdrag något över 8 terminer.

Efter nådig remiss å denna ansökning har kanslern för rikets universitet i ärendet hört drätselnämnden och det större konsistoriet vid universitetet i Uppsala, vilka båda myndigheter tillstyrkt ansökningen.

Drätselnämnden har därvid erinrat, hurusom densamma i avgivet yttrande beträffande ålderstillägg åt professorn Stavenow uttalat den mening, att en förmån av nu ifrågavarande slag endast borde få tillgodonjutas beträffande det antal år, under vilka vederbörande vid Göteborgs högskola innehaft minst lika hög avlöning som en professor vid statsuniversitet. Drätselnämnden har vidare till sitt protokoll i förevarande ärende antecknat, att Kjellén såsom professor vid Göteborgs högskola åtnjutit en årlig lön av 7,500 kronor — således lika med en universitetsprofessors avlöning.

Upplysningsvis kan jag här tillfoga, att vid Göteborgs högskola denna professorsavlöning, vartill kommer ett ålderstillägg, bestämts i en den 6 februari 1913 fastställd stat. Under de föregående åren uppgick professorsavlöningen med ålderstillägg till 7,500 kronor.

Med hänvisning till riksdagens beslut år 1916 rörande ålderstillägg åt Stavenow har universitetskanslern i utlåtande den 20 maj 1916 tillstyrkt Kjelléns ansökning.

Jämväl statskontoret har uti infordrat underdånigt utlåtande den 11 augusti 1916 tillstyrkt ansökningen, dock med den ändring, att ålderstillägget borde utgå tidigast från och med år 1918.

Departement-
schefen.

I det föregående har erinrats om ett ärende rörande professorn Stavenows rätt till tjänstårsberäkning. Då nu förevarande fråga är av samma beskaffenhet som nämnda ärende, torde det vara lämpligt att här göra en kort sammanfattning av detta ärendes behandling.

Efter att under en följd av år hava varit professor vid Göteborgs högskola utnämndes Stavenow år 1914 till professor vid universitetet i Uppsala. I februari 1915 gjorde han ansökning därom, att Kungl. Maj:t måtte tillerkänna honom rätt att för vinnande av ålderstillägg å sin lön i Uppsala räkna sig till godo den tid, han såsom professor tjänstgjort vid Göteborgs högskola. Till stöd härför åberopade Stavenow innehållet i en av Kungl. Maj:t, efter inhämtande av riksdagens bifall, den 25 maj 1900 utfärdad kungörelse, enligt vilken medgivits, att professor vid Göteborgs högskola, som utnämndes till extra ordinarie professor vid något av rikets universitet, finge för åtnjutande av ålderstillägg såsom sådan tillgodoräkna sig sin tjänstgöring i egenskap av professor vid högskolan från och med året näst efter det, då kallelse till professorsämbetet blivit av Kungl. Maj:t fastställd.

Skillnaden mellan »extra ordinarie» och »ordinarie» professorer är numera genom 1908 års lönereglering vid universiteten upphävd. Man har emellertid ej ansett, att bestämmelserna i 1900 års kungörelse utan vidare kunde tillämpas, om en Göteborgsprofessor överginge till en *professur* vid statsuniversitet, men väl har man hållit före, att det funnes fog för att genomföra en sådan tillämpning. Såsom jag erinrade i mitt anförande till statsrådsprotokollet den 28 januari 1916 angående tjänstårsberäkning för Stavenow med avseende å hans rätt till ålderstillägg, förhåller det sig ju så, att grunden för bestämmelserna i 1900 års kungörelse — önskvärdheten av lättat tillträde till universitetsprofessorerna för högskoleprofessorer — ägde samma giltighet för övergång till ordinarie professor vid universitet som för övergång till extra ordinarie sådan professor.

På grund härav hade ock löneregleringskommittén vid avgivande av utlåtande i det Stavenowska ärendet ifrågasatt avlåtande till riksdagen av en framställning av mera allmän omfattning, således ej blott rörande Stavenow. I princip ense härom med kommittén ville jag likväl av skäl, som angavs i mitt oförmälda anförande, icke taga steget fullt ut och hemställa om förslag till riksdagen av allmän innebörd, men detta borde, efter vad jag vidare anförde, icke hindra, att man i särskilda fall sökte förverkliga syftet med ett sådant förslag.

Beträffande Stavenow ansåg jag giltiga skäl föreligga för att söka bereda honom rätt till ålderstillägg tidigare än gällande avlöningsbestämmelser, utfärdade i sammanhang med 1908 års ovannämnda lönereglering, med-

gåve, dock, i enlighet med vad lönerregleringskommittén erinrat, ej förr än med ingången av år 1917. Jag tillstyrkte därför förslag till riksdagen om medgivande, att Stavenow måtte för åtnjutande av ålderstillägg, att tidigast från och med år 1917 till honom utgå, tillgodoräkna sig erforderlig del av sin föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlätna framställning (proposition nr 78) blev av riksdagen bifallen.

Såsom jag redan erinrat, är den nu föreliggande frågan av enahanda beskaffenhet som det Stavenowska ärendet, och jag finner mig äga allt skäl att söka medverka till att Kjellén, vars tjänstgöring vid Göteborgs högskola tydligen bör kunna räknas honom till godo såsom motsvarande ett tillräckligt antal tjänstår, medförande rätt till ålderstillägg, må komma i åtnjutande av samma förmån som Stavenow. Med beaktande av vad statskontoret yttrat i avseende på tiden för Kjelléns tillträde till ålderstillägg tillstyrker jag alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att medgiva,

att professorn vid universitetet i Uppsala Johan Rudolf Kjellén må för åtnjutande av ålderstillägg, att tidigast från och med år 1918 till honom utgå, tillgodoräkna sig erforderlig del av sin föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, i nåder gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. Wilh. Hagman.